

Gerdalet: costa del Gerdralet, a la part alta del bosc del terme de Romadriu (Pallars Sobirà) (xxxvii, 27. 18).

Torrent del Jardó, en el terme de la Cabanassa (Alta Cerdanya). És el que baixa del coll de la Perxa i passant entre la Cabanassa i Sant Pere dels Forcats, desemboca a la Tet (Brousse, *Cerdagne*, 106): de la variant *gerdó/jordó* (478b8-58). J. F. C.

Gerill(i)én, V. vol. I, 294

GERRI

Gerri de la Sal, municipi del Pallars Sobirà, a la vall de la Noguera Pallaresa. L'antiga abadia benedictina de *Santa Maria de Gerri*, que es troba davant de la vila, a la dreta del riu, s'establí des de molt antic en aquesta població.

PRON. MOD.: *žēri*, oït a Gerri per Casacuberta (c. 20 1920), Coromines etc.

DOC. ANT. 806: *Gerrensi monasterio* (A. Coy, *Sort y la comarca del Noguera Pallaresa*, 125); 807: *Ger* (Abadal, *Pallars i Ribag.*, 1); 839: *Gerre* (ibid., 16); 973: *Gerr* (ibid., 41); 981: *Gerris* (ibid., 269); 25 1359: *Gerre* (CoDoACA xii, 77).

HOMÒNIMS. *Pic de Gerri*, cim de 2858 m. alt. del terme d'Alins de Vall Ferrera (Pallars Sobirà). El barranc de Gerri és afluent per la dreta de la Noguera de Tor. Neix en la serra que s'estén entre el Monteixó i el pic de Gerri. Aquesta muntanya no té res a veure amb el poble ni el monestir de Gerri; i n'està separada més de 50 k. i amb valls i serres entremig.

Com indicà Coromines (*E.T.C.* I, 194 ss.) prové de la base pre-romana, bascoïde AGIRR-, AGERR- 'manifest, palès, obert', 'exposat (al vent, etc.)'. *Gerri* significa, doncs, 'lloc obert, exposat (als vents del nord i de llevant)'. Cal recordar que Gerri i el seu monestir es troben en l'únic trajecte pla i obert que la Noguera Pallaresa travessa des de la Vall d'Àneu fins a la Conca de Tremp. Cf. *Algerrí* (art. supra). J. F. C.

GES, GESSA i derivats del nom del guix propi del català occidental i l'aranès (DECAT iv, 748b4.24, 747b 55-60)

El Ges, poble agre. al municipi de Cerc (Alt Urgell), damunt un contrafort del Cadí, a 1153 m. alt.

PRON. MOD.: (a) *žēs*, oït per Casacuberta a la SdUrg., 1920.

DOC. ANT. 1077: *Scto. Juliano de Gisso* (Cart. Seu d'Urgell, núm. 473); 1154-59: *Gess* (Kehr, *Papsturk.*, p. 370); 1359: *Lo Ges* (CoDoACA xii, 55). L'ús amb article és bona prova que es tracta del mot apellatiu que significa 'guix', aplicat al terreny d'aquest lloc.

GESSA. Municipi de la Vall d'Aran, entre Salardú i Arties.

PRON. MOD.: *žésa*, oït allí per Coromines (des de 1926). A la muntanya de Gessa hi ha grans guixeres, que es coneixen amb el nom de *gessa* a la V. de Boí (DECAT iv, 750a16), del plural ll. GYPSA.

Serra de la Gessa, alineació subpirinenca de la Llitera, que s'estén des del Cinca (Aréstoles) fins a la Noguera Ribagorçana (Andaní).

Les Gesserés, partida del terme de Sarroca de Bellera (Flamicell), ja l'any 987: «ad ipsas Gesseras i ad ipsa Gessera» (Abadal, *Pallars i Ribag.*, doc. 271).

Gesser, partida antiga prop del Monestir de Codinet (Alt Urgell) S. XI?: «de parte cir<ci afr>ontat in ipsa Guardia et descendit in ipso Gissero» (Baraut, *Codinet*, doc. 43.64).

La Gessera, partida del terme de Llesp (Alta Ribagorça) (xiii, 126).

ETIM. *Ges* és la forma general en català occidental de la substància que el català oriental anomena 'guix', que prové del grec γύψος 'guix, calç viva', probablement per conducte del llatí GYPSUM 'guix' (DECAT iv, 747b10-34). J. F. C. i J. C.

És ben poc probable que vingui d'això el nom del Riu GES, afluent, per l'esquerra, del Ter. Neix a la serra de Sta. Magdalena de Cambrils (terme de Vidrà, Ripollès) i desemboca al Ter a Torelló.

PRON. MOD.: *žēs*, oït per JCoromines a Besora (xiii, apè., p. 3).

DOC. ANT. 936: «in locum q. d. ad ipso Iesso», doc. de St. J. d. l. Abadesses; 960: «in valle Riopuillense, in villa q. Gesse», id. (*Monsalv.* xv, 143, 188). Aquest mas o villa pot ser l'anomenat *Cabagés* (explícit en apè. a l'article *Cabassers*, com *cab-* (CAPUT) + *a* + *Ges*, al capdamunt de la vall del riu Ges. Increïble que un riu prengué com nom 'guix', i acaba de descartar-ho la situació en terra on s'ha usat sempre el mot *guix*, ben llunyana del cat. occid., on es diu *ges*. Potser nom pre-romà? com diu *AlcM*, però en tot cas no tindria (contra el que diu) res a veure amb *Ger* ni *Gerri* per evident impossibilitat fonètica.

Però és molt més versemblant encara, que sigui un dels nombrosos noms de rius menors, o mitjans, que a Catalunya vénen de NPP: *Valira*, *Francolí*, *Gaià*, *Ser* (CAESARIUS), *Guart*, *Fluvià* etc. GISO és NP germànic (cap de la fecunda arrel antroponímica GIS-), documentat copiosament (una quinzena d'individus), del del S. VII, en fonts gòtiques, frànquiques i alamàniques: veg. el Först., col. 644, entre ells 2 bisbes ostrogots a Itàlia, i amb variants *Gisus*, *Gisso* i el femení *Gisa*.

És una família antroponímica també ben representada en la documentació catalana, p. ex. el dim. GISLIN: «terra de *Gesli*» a. 1065, *Geslinus* 1074, en docs. d'Organyà (*BABL* VIII, 435, 524). L'alternativa preromana es podria fonamentar només amb el nom del riu *Ges* en el Bearn (escrit també *Gez*, i documentat *lo Ges* des de 1487), afl. del Luy (PRaymond, *Dict. Top. BPy.*) i un homònim 2 k. al NO. d'Argelès-Gazost HPyr. Però és suport ben recusable, perquè pot venir igualment del NP germ. Giso. Un «Mas d'en